

ויקרא י"ט י"ד ... ולפני עור לא תתן מכשול
ויראת מאלוקיך אני ה'

קדושים (תשי"א)

א. ספרא ל"ה:

לפני טומא בדבר: אמר לך: "בת איש פלוגי מה היא לכהונה?" אל תאמר לו: "כשרה היא", והיא אינה אלא מסולת. היה נוטל ממך עצה, אל תתן לו עצה שאינה הוגנת לו. אל תאמר לו: "צא בושכמה" שיקמחוהו לסטים. "צא בצחרים", שיטורב (=סיכחו חשרב). אל תאמר לו: "מכור שדך וקח לך חמור" ואתה עוקף עליו ונטלה היטנו...

רמב"ם הלכות רוצח וטמירת הנפש י"ב הלכה י"ב:
אסור למכור לעכו"ם כל כלי המלחמה ואין משחזין להם תזיין ואין מוכרין להם לא סכין ולא קולרין ולא שלטאות של ברזל ולא דובים ואריות ולא כל דבר שיש בו גזק לרבים אבל מוכרין להם תריסין שהינן אלא להגן. הלכה י"ד: כל שאסור למכור לעכו"ם אסור למכור לישראל שהוא ליסטים מפני שנמצא מחזיק יד עוברי עברה ומכשילו וכן כל המכשיל עור בדבר והשיאו עצה שאינה הוגנת או שחיוק ידי עובר עברה, שהוא עור ואינו רואה דרך האמת מפני תאוה לבו... הרי זה עובר בלא תעשה שנאמר "ולפני עור לא תתן מכשול". הבא ליטול עצה, וכן לו עצה הוגנת לו.

רש"י ד"ה ולפני עור לא תתן מכשול
לפני הטומא בדבר, לא תתן עצה שאינה הוגנת לו. אל תאמר: "מכור שדך וקח לך חמור" ואתה עוקף עליו ונטלה היטנו.
ד"ה ויראת מאלוקיך.
לפי שהדבר הזה אינו מסור לבריות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה ויכול להטמיט ולומר לטובה התכונתי, לפיכך נאמר בו "ויראת מאלוקיך" המכיר מחשבותיו. וכן כל דבר המסור ללבנו של אדם העושהו ואין סאר הבריות מכירות בו, נאמר בו "ויראת מאלוקיך".

1. הסגר במה שונות הדוגמאות המובאות בספרא ולפי איזה סדר סדרן?
 2. כיצד מרחיב הרמב"ם את תחומי המושג "עור"?
 3. הסגר, מה הניע את ה"ל בכלל לפרש את פסוקנו שלא כמשמעו ולהרחיב את המושג "עור" - ל"טומא בדבר"?
- תן יותר מגורם אחד! (מבחינת לטון הפסוק, מבנה הפסוק וכו')

ב. דוגמאות להיקפו של הדין.

- (א) מסחים כ"ב ב': ר' נתן אומר: מניין שלא יוסיט אדם כוס יין לנזיר ואבר מן החי לבני נח? ת"ל: "ולפני עור לא תתן מכשול".
- (ב) מועד קטן י"ז א': "ולפני עור לא תתן מכשול" במכה לבנו הגדול הכתוב מדבר (ר"ט): דכיון דגדול הוא טמא מבעט באביו והוה ליה מכשילו.
- (ג) בבא מציעא ע"ד ב': ואלו עוברין בלא תעשה. המלוה (ברבית) והלוה (ברבית) והערב והעדיף והכמים אומרים: אף הסופר, עוברים מסום (ויקרא כ"ה) "את כספך לא תתן בנטך" ומסום (ס) "אל תקח מאתו נטך" ומסום (שמות כ"ב) "י"ט" "ולפני עור לא תתן מכשול".
- (ד) בבא מציעא ע"ה ב': א"ר יהודה אמר רב: כל מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים עובר מסום "ולפני עור לא תתן מכשול".

הסגר, מהי עברה "לפני עור לא תתן מכשול" לפי כל אחת מן הדוגמאות הנ"ל ומה מוטיפה כל אחת על חברותיה?

(ה) ולפני עור לא תתן מכשול.

מועד קטן ה' א': תניא: רמו לציון קברות מן התורה מניין? אמר אביי: "ולפני עור לא תתן מכשול".

במה שונה דוגמה זו מכל המובאות לעיל ומהי חשיבותה?